

EK 3.5. VEKİL SEÇME SINAVI

VEKİL SEÇME SINAVI (VSS)

Süre: Bugünden itibaren 26 gün (22 Temmuz 2007 sabahına kadar)

Uyulması gereken kurallar: Soruların yanıtlarını bulmaya çalışırken Çocuk Hakları alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarından ve uzmanlardan yardım almak ve **Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme**'den (Çocuk Hakları Sözleşmesi) kopya çekmek serbesttir. Cevap anahtarına ayrıca www.cocuklaricinevet.org adresinden de ulaşabilirsiniz.

Soru-1: Kimdir “çocuk”?

- A) Bir an önce büyümesi ve yetişkin gibi davranması beklenen insan ufağıdır.
- B) Tam ve sağlam olarak doğduğu andan itibaren rüştünü ispat edinceye kadar ki hakiki şahıstır.
- C) Bugünün küçüğü yarının büyüğüdür.
- D) Çocuklar bizim geleceğimizdir.
- E) Hiçbiri

Cevap:

Doğru cevap “E” şıkkıdır.

Sahip olduğu tüm olanak ve dezavantajlarla, vazgeçilmez haklara sahip yaşı 18 altında olan tüm bireylerdir.

Çocukla ilgili politika üretirken onu haklarıyla tam bir birey olarak tanımak çok önemlidir. Siyasetimizde ise çocuğu terbiye edilmesi gereken ve bir an önce büyümesi gereken topluma ait bir varlık olarak gören geleneksel yaklaşım çok ağır basmaktadır. Siyasetçilerin daha çok yetişkinler ile ilgilenmesinin nedeni de budur. Siyasetçiler çocuk sorununu anlayabilmek ve çözüm yolunda ilerleyebilmek için öncelikle çocuğun kim olduğunu bilmelidirler.

Soru-2:

Çocukların neden hakları vardır? Bu haklar neden evrenselidir?

- A) Su küçüğün söz büyüğüdür. Dolayısıyla çocukların hakları yetişkinlerin izin verdiği kadardır. Çocuğu çok şımartmamak gerekir. Evrensel olan da budur.
- B) Çocuk hakları yoktur. Olsa da bizi bağlamaz. Evrensel falan da değildir.
- C) Eti senin kemiği benim. Çocuğun hakkı da budur hukuku da...
- D) Çocuk Hakları, dış mihrakların bir oyunudur, batı kültürünün bir dayatmasıdır.
- E) Hiçbiri

Cevap:

Doğru cevap “E” şıkkıdır.

**Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası
2008 (Basım aşamasında)**

Çocuk hakları, insan haklarıdır. İnsan Hakları insanların insan olmaktan dolayı sahip olduğu olanaklarını gerçekleştirmesi önündeki tüm engelleri kaldırmak ve insan onurunu korumak için her insana **borçlu olunan muameledir**. Bu muamele talebi ayırım yapılmaksızın her insan için geçerlidir. Bu sebeple de evrenseldir.

Çocukların ise insan olmanın yanında çocuk olmalarından dolayı bazı ayrıcalıkları ve dezavantajları vardır. Çocukluk dönemi, bireyin kendisini gerçekleştirmesi için bir fırsatlar dönemidir. Bu dönemde kişiye sunulan olanaklar hayatının diğer her döneminden daha değerlidir. Bu ayrıcalığın bireyin lehine işleyebilmesi için çocuk hakları insan haklarından ayrı olarak tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra çocukların yetişkin insanlara göre bazı dezavantajları da vardır. Çocukların gelişimlerini tamamlamamış olmalarından dolayı sahip oldukları bilişsel ve fiziksel dezavantajları sebebiyle daha fazla korunmaya, gözetilmeye ihtiyaçları vardır. Sahip oldukları dezavantajların bireyin kendisini gerçekleştirmesi önünde engel olmaması için çocuklara özel haklar tanımlanması gereği doğmuştur. Buradan yola çıkarak özetle şöyle söylenebilir;

Çocuk Hakları; Evrensel İnsan Hakları'nın çocuklar için özel gerektirdikleridir.

Soru-3:

Türkiye Cumhuriyeti, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni ne zaman imzalamıştır? Türkiye bu sözleşmeyi imzalayarak nasıl bir taahhüdün altına girmiştir? (Sözleşme imzaladığından bu yana geçen zamanda siz ve (varsa) adayı olduğunuz siyasi partiniz bu taahhütlere parti programında ve seçim bildirgesinde yer vermiş midir?)

- A) Dün dündür, bugün bugündür.
- B) Çocuklar bizim geleceğimizdir. Gereği neyse yapılacaktır.
- C) Bu konulardaki sorularınızı kadın kollarımıza yöneltiniz. Bunlar bizim işimiz değil. Biz ciddi konularla ilgileniyoruz.
- D) Bu sözleşme dış mihrakların bir oyunudur, batı kültürünün bir dayatmasıdır. İmzalayanları bağlar, bizi bağlamaz.
- E) Türkiye, Sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış ve 9 Aralık 1994 tarihinde onaylamıştır. Türkiye bu sözleşmeyi onaylamakla sözleşme hükümlerinin tüm ulusal hukuk mevzuatının üstünde olduğunu da kabul etmiştir.

Cevap:

Doğru cevap "E" şıkkıdır.

BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ya da yaygın adıyla **BM Çocuk Hakları Sözleşmesi**, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 20 Kasım 1989 tarih ve 44/25 sayılı Kararıyla kabul edilip imza, onay ve katılıma açılmıştır. Sözleşme 49. maddeye uygun olarak 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış ve 9 Aralık 1994 tarihinde onaylamış ve Resmi Gazete'de yayınlayarak yürürlüğe koymuştur.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, 54 Madde'de insanların yaşamlarının ilk 18 on sekiz yılı için sahip oldukları hakları belirler ve Sözleşmeye taraf olan ülkelere çocuk haklarının yaşama geçirilmesi konusunda yükümlülükler verir. Türkiye bu sözleşmeyi onaylamakla sözleşme hükümlerinin tüm ulusal hukuk mevzuatının üstünde olduğunu da kabul etmiştir. Bu kabul, yasal mevzuatın bu Sözleşme hükümleri ile çeliştiği durumlarda Sözleşme hükümlerinin geçerli olduğu ve ilgili tüm yasa ve yönetmeliklerin Sözleşme ile uyumlu hale getirilmesi gerektiği anlamına gelir.

Soru-4:

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde çocuğa yaklaşım nasıl tanımlanmıştır? (Sizin ya da (varsa) adayı olduğunuz partinin programında ya da seçim bildirgesinde çocuğa yaklaşım nasıl tanımlanmıştır?)

**Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası
2008 (Basım aşamasında)**

- A) Eti senin kemiği benim. Biz bunu bilir bunu söyleriz.
- B) Çocuk; çok seversen bahtsız , çok söylersen arsız aç bırakırsan hırsız olur.
- C) Çocuk dediğin; “yapma”deyince yapmaz, “yat” deyince yatar.
- D) Su küçüğün söz büyüğüdür.
- E) Dayak cennetten çıkmadır. Babanın vurduğu yerden gül biter.
- F) Çocuk dediğin; çok soru sormaz, karşılık vermez.
- G) Hiçbiri

Cevap:

Doğru Cevap “G” şıkkıdır.

Sözleşme, doğrudan ya da dolaylı olarak çocukları ilgilendiren bütün etkinliklerde ‘**çocuğun yüksek yararı**’ temel alınmasını şart koşar. Bu nedenle toplum yaşamı içindeki tüm faaliyetler ve toplumsal düzen **çocuğun yüksek yararını** gözetilerek yapılandırılması gerektiğini hükme bağlar.

Ancak maalesef siyasi partilerin hiçbirisi parti programlarında ya da seçim bildirgelerinde çocuğun yüksek yararından ya da hakları ile bir birey olarak kabul edilmesi gerekliliğinden bahsetmemektedir. Çocuklar doğrudan ya da dolaylı ilgili oldukları hiçbir konunun öznesi olarak ele alınmamakta muhatap kabul edilmemektedirler.

Soru-5:

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin ilkeleri nedir?

(Siz ve (varsa) bağlı bulunduğunuz parti bu ilkelere parti programında ve/veya seçim bildirgesinde nasıl yer vermektedir?)

- A) Yaşama ve gelişme ilkesi
- B) Korunma ilkesi
- C) Ayrımcılığa uğramama ilkesi
- D) Katılım ilkesi
- E) Hepsi

Cevap:

Doğru cevap “E” şıkkıdır.

Sözleşmede tanımlanan, çocukların “çocuğun yüksek yararı” temelinde insan haklarına uygun bir yaşam sürebilmesi için temel alınması gereken ilkeler şunlardır:

- **Yaşama ve Gelişme İlkesi:** Yaşamak, her çocuğun temel hakkıdır ve herkesin ilk görevi çocukların yaşamını korumaktır. Her çocuk, içinde bulunduğu durumun geliştirilmesi, toplumun etkin ve sorumlu bir üyesi haline gelebilmesi için ayrılan kaynaklardan yararlanma hakkına sahiptir. Bu ilke çocuğun biyolojik ve psikolojik bütünlüğüne dokunulmamasını ve kendini tam anlamıyla gerçekleştirme önündeki tüm engellerin kaldırılmasını gerektirir.

Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası
2008 (Basım aşamasında)

- **Korunma İlkesi:** Çocukların en iyi biçimde yaşamalarını ve kendilerini tam anlamıyla gerçekleştirebilmelerini tehlike altına sokan durumlardan korunmaları gerekmektedir. Çocukların korunması konusunda, çocukla ilgili tüm kişi ve kurumların görev ve sorumluluğu bulunmaktadır. Bu ilke çocuğun çocuk olmaktan dolayı sahip olduğu fiziksel ve bilişsel dezavantajlarının çocuğun kendini gerçekleştirme önünde engel oluşturmasının engellenmesini gerektirir.
- **Ayrımcılık Götzetme İlkesi:** Çocuk hakları da tüm insan hakları gibi evrenseldir ve istisnasız bir şekilde tüm çocuklar için talep edilmelidir. Çocuğun kendisinin ya da ana babasının ırkının, renginin, etnik kökeninin, inancının, ana dilinin, cinsiyetinden dolayı ayrımcılığa uğrasa engellenmelidir. Sözleşmeye taraf olan devletler, hiçbir ayrımcılık yapmadan bütün çocukların sözleşmede yer alan haklarını tanırlar ve taahhüt ederler.
- **Çocukların Katılımı İlkesi:** Çocukların kendilerini doğrudan ya da dolaylı ilgilendiren tüm konularda görüşleri alınmalıdır. Büyüklerin çocukları dinleme, onların fikirlerini öğrenme ve onlara saygı gösterme sorumluluğu vardır. Çocuğun katılımı ilkesi çocukların kendilerini geliştirme ve ifade etmesi önündeki tüm engellerin kaldırılmasını gerektirir.

Uluslararası Sözleşmeler onaylandıkları tarihten itibaren ulusal yasa ve hükümlerin üzerinde yer alır. Devletin kendi yasalarında Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin aksine bir madde varsa, o madde değil, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ndeki maddeye göre davranılır. O halde çocukları ilgilendiren tüm konularda Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi temel referanstır.

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin dünyanın hemen hemen bütün ülkeleri tarafından onaylanması insanlık açısından önemli bir başarıdır. Çünkü Sözleşmeyi onaylayan ülkeler, kendi çocuklarının haklarını gözetmek üzere taahhüt ettikleri yükümlülükleri yerine getirmeye çalışırlar.

Soru-6:

Türkiye'nin bir ülke çocuk politikasına ihtiyacı var mıdır? Neden?

(Adayı olduğunuz siyasi parti, parti programında ve/veya seçim bildirgesinde bir çocuk politikasından bahsetmekte midir?)

- A) Yoktur. Çünkü çocukların oy verme hakkı da yoktur.
- B) Yoktur. Çünkü onlar için en iyisini biz büyükler biliriz.
- C) Yoktur. Çünkü onlar daha çocuk, politika ile işleri olmaz.
- D) Olsa da olur olmasa da olur.
- E) Vardır. Çünkü 27 Milyon çocuğun sorunlarını tek tek çözmek mümkün değildir. Bu ancak Çocuk Hakları temelli kapsamlı bir ülke çocuk politikası ile mümkündür.

Cevap:

Doğru cevap "E" şıkkıdır.

27 Milyon çocuğun sorunlarını tek tek çözmek mümkün değildir. Bu ancak Çocuk Hakları temelli kapsamlı bir ülke çocuk politikası ile mümkündür. Çocukluk dönemi, yaşam içinde insanoğlunun kendini gerçekleştirmek için sahip olduğu olanakları en yoğun şekilde kullanabileceği bir fırsatlar dönemidir. Her çocuk doğumundan başlayarak kendisi için kocaman bir dünyayı baştan kurar. Her çocuğun insan olmaktan dolayı sahip olduğu bir potansiyeli vardır. Bu potansiyeli ne derece iyi kullanabilirse o derece kendini gerçekleştirebilir. Devletin görevi en genel anlamda çocuğun kendini gerçekleştirme önündeki tüm engelleri kaldırmak ve evrensel değerlere sahip bir birey olarak yetişkinliğe adım atabilmesini sağlamaktır. Yani çocuğun sahip olduğu olanakları en üst seviyede kullanabilmesini sağlamaktır. Çocukluk ihmal edilmeyecek kadar önemli bir dönemdir ve değerlidir ve sadece eğitim sorununa indirgenemez. Hayatın her alanının çocuğun hak ve ihtiyaçları düşünülerek planlanması gerekir. Eğitimle birlikte, adalet sistemi de, sağlık sistemi de, sosyal hizmet sistemi de çocuk hakları temelli yapılandırılmalıdır. Bunun

Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası
2008 (Basım aşamasında)

sağlanabilmesi ise devletin çocuğa bakışının çerçevesini çizmesi ve tüm unsurlarına referans ilkeler sunması gerekir. Burada ilkeler BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilkeleri olmalıdır. Bu ilkeler ışığında devlet yapısı masaya yatırılmalı bu ilkelerin hayata geçmesi ile ilgili engeller ve olanaklar tespit edilmelidir. Ve ardından çocuğu doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren tüm düzenlemeler çocuk hakları temelinde yeniden yapılandırılmalıdır. Ülke Çocuk Politikası işte bu ilkeler ile uygulama arasındaki yol haritasını çizmek için gereklidir.

Soru-7:

Türkiye'deki 27 Milyona yakın sayıdaki çocuğun en önemli ortak sorunu nedir? (Bu soruna sizin ve (varsa) aday olduğunuz partinizin çözüm önerisi nedir?)

- A) Çocuk istismarı
- B) Sokakta yaşayan çocuklar
- C) Eğitim
- D) Yoksulluk
- E) Hiçbiri

Cevap:

Doğru cevap "E" şıkkıdır.

Bu siyasetçiler için tuzak bir sorudur. Maalesef hemen hemen bütün adaylar bu tuzağa düşecektir ve her siyasetçi bu soruya farklı farklı cevaplar verecektir. Yoksulluk diyenler de olacaktır, eğitim diyenler de; toplumsal gerilim yarattığı psikolojik etkilerden de bahsedeceklerdir, kurumlardaki çocukların yaşadığı şiddetten de; tecavüze uğrayan bebekleri ya da organ mafyasının kaçırdığı çocukları ilk sıraya koyanlar da olacaktır. Soruyu yönelttiğiniz aday kadar çeşitli cevaplar alacaksınız bu soruya. Oysa asıl sorun cevapların bu kadar çeşitli olmasıdır. Türkiye'deki 27 milyon çocuğun pek çok sorunu vardır ama en önemli sorunu tek tek sorunları çözmeye uğraşan ve bunu Çocuk Hakları temelinde değil de kendi bakış açısının öncelikleri ile yapmaya çalışan siyasetçilerdir. Bu çerçevede bu sorunun doğru cevabı şöyle olmalıdır:

Türkiye'deki 27 milyona yakın sayıdaki çocuğun en önemli sorunu onların sorunlarını ve bütüncül bir ülke çocuk politikasının gerekliliğini anlamayan siyasetçilerdir. Yani siyasetçilerin çocuğu esgeçmesidir.

Şu cevap da doğru kabul edilebilir:

Türkiye'deki 27 milyona yakın sayıdaki çocuğun en önemli sorunu bir ülke çocuk politikamızın olmayışıdır.

Soru-8:

Çocukla ilgili konular siyasi partinin gündemlerinde hangi başlıklar altında ve nasıl yer almaktadır?

(Mevcut tablo çocuk sorununu anlamak için yeterli midir? Siz ve (varsa) aday olduğunuz siyasi parti çocuk konusunu nasıl değerlendirmektedir.)

- A) "yoksullar, bakıma muhtaç yaşlılar, çocuklar ve işsizler için özel programlar oluşturulacak, zor durumdaki vatandaşlarımıza, terk edilmiş ve kimsesizlik duygusu yaşatılmayacaktır"
- B) "Milli motiflerle zenginleştirilmiş çocuk kitapları, çizgi filmler yaptırılacaktır."
- C) Suçlu çocukların cezalarının infaz sistemi yeniden düzenlenecektir.
- D) "Yüksek zekâlı çocukların tespiti ve özel eğitim almaları sağlanacaktır"
- E) Hepsi

**Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası
2008 (Basım aşamasında)**

Cevap:

Doğru Cevap “E” Şıkkıdır.

Siyasi parti programlarında az sayıda yerde çocuktan bahsedilmektedir. Çocuk kelimesinin hiç geçmediği parti programları dahi vardır. Az sayıda yerde çocuktan bahsedilirken ise genellikle bağlamından kopuk ya da sorunu kavramaktan uzak kapsamsız ifadeler yer bulmaktadır. A şıkkında yer alan ifade 2002-2007 AKP Hükümet programında çocuk kelimesinin geçtiği 2 paragraftan birisinden alınmıştır. Çocuk konusunun geçtiği diğer paragrafta ise çocukların geleceği için anayasanın değiştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir ki bu da doğrudan çocuk sorununun işlenmediği bir ifadedir. Aynı ifade AKP Parti programında da bulunmaktadır. B şıkkındaki alıntı MHP parti programından yapılmıştır. C şıkkında bulunan “suça itilmiş çocukları”, “suçlu çocuk” ifadesi ile tanımlayan metin CHP Parti programından alıntılanmıştır. D şıkkında 13000 kelimelik parti programında çocuk kelimesini 6 kez kullanan Saadet Partisi’nin çocuk sorunu anlamaktan ne derece uzak olduğunu göstermektedir.

Parti programları bunlara benzer bir çok örnekle doludur. Nisan ayından bu yana yürüttüğümüz çalışmalar sonucunda son günlerde yayınlanan siyasi parti seçim bildirgelerinde çocuğun lehine ifadelerde niteliksel ve niceliksel artış tespit edilmektedir. Bu noktadan sonra seçmenin de baskısı ve talebi işin içine girdiğinde siyasetçilerin çocuklar için harekete geçmesi kaçınılmaz olacaktır.

İdeal olan ise bütün partilerin ilgili alanlarda (eğitim, adalet, sağlık ve sosyal hizmet vb.) geçen bahislerin yanında çocuk hakları temelinde çocuğa bakışlarını ortaya koyacakları, çocuk sorununa nasıl yaklaştıklarını ve bu konudaki bütüncül politikalarının ne olduğunu ifade edecekleri bir Çocuk Politikası başlığının bulunması olurdu.

Soru-9

Çevrenizdeki çocuklara nasıl bir ülkede yaşamak istediklerini hiç sordunuz mu?

- A) Evet
- B) Hayır

Cevap:

Öncelikle seçmenlerin bu soruyu hem kendilerine hem adaylara sorması beklenmektedir. Çünkü bu sorunun yanıtı sadece adayları ilgilendirmiyor.

Bu soruyu kendinize ya da adaylara sorduğunuzda genellikle alacağınız cevap “Hayır” olacaktır. Çünkü biz yetişkinler genellikle onlar için en iyisini bildiğimizi düşünürüz. Oysa çocuklar da buldukları yerden içinde yaşadığımız dünyayı ve toplumu değerlendirirler. Fikirleri vardır ve en az bir yetişkininki kadar değerlidir ve dikkate alınması gerekir.

Mevcut seçim sistemimiz 18 yaşının altındaki bireylere doğrudan oy kullanma hakkı vermemiştir ancak bu onların bu sürecin dışında bırakılmalarını haklı çıkarmaz. Gündem:Çocuk! olarak seçmenlere önerimiz oy vereceğiniz partiyi ya da adayı belirlemeden önce çocuklarınıza nasıl ülkede yaşamak istediklerini sorun. Onların da fikirleri olduğunu ve çoğu zaman olaylara biz yetişkinlerden daha duru bakabildiklerini göreceksiniz.

Adaylara önerimiz ise seçim kampanyaları süresince kendilerine oy verme hakları olmasa bile çocukların da görüşlerini almanın yollarını bulsunlar. Siyasetin bu yaratıcılıktan yoksun kısır döngüsünü kırmalarında çocukların fikirleri size yol gösterecektir.

Ve son soru:

**Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası
2008 (Basım aşamasında)**

Toplumun oy verme hakkı olmayan %40'ını oluşturan çocukların görüşünün dikkate alınmadığı bir seçim için "demokratik" demek mümkün müdür?

Cevap:Bu sorunun cevabını size bırakıyoruz.